

Adam CZMUCHOWSKI

Katedra Historii Gospodarczej, Uniwersytet Ekonomiczny — Wrocław

NIEKTÓRE EKONOMICZNE I SPOŁECZNE SKUTKI POWODZI W 1997 ROKU WE WROCŁAWIU NA PRZYKŁADZIE OSIEDLA KSIĘŻE MAŁE

SOME ECONOMIC AND SOCIAL CONSEQUENCES OF FLOOD FROM 1997 IN WROCŁAW ON THE EXAMPLE OF KSIĘŻE MAŁE DISTRICT

Teren, na którym rozegrały się przedstawione wydarzenia w czasie powodzi 1997 r., to obszar wrocławskich osiedli Księża Małe, Księża Wielkie, Świątniki oraz pobliskiego podwrocławskiego Mokrego Dworu, gdzie mieści się stacja uzdatniania wody. To również okolice Parku Wschodniego i trasy wylotowej z Wrocławia na Opole. To wreszcie znaczna część terenów wodonośnych w rejonie Grobli Oławskiej oraz Grobli Siechnicko-Księskiej, będących źródłem wody dla miasta.

Jeszcze w wieku XIX dzierżawcy tutejszego majątku oraz przedstawiciele ówczesnych wodociągów miejskich zdawali sobie doskonale sprawę z tego, jak niebezpieczny może być żywioł wodny. Mieli świadomość i wiedzieli też, jak człowiek powinien koegzystować z przyrodą i w jaki sposób jest uzależniony od wody. Osiedle mieszkaniowe Księża Małe z całym terenem Ziemi Księskiej w chwili nadejścia wielkiej wody zamieszkiwało blisko 5,5 tys. osób (Czmuchowski, 2012).

System ochrony powodziowej na peryferiach miasta i we Wrocławiu w formie obwałowań budowano równolegle z regulacją Odry przez ok. 200 lat. Po powodziach w 1736 i 1785 r. wały zostały wzmocnione i podwyższone o ok. 0,5 m. Dalsza rozbudowa obwałowań nastąpiła po powodzi w 1854 r., a po kolejnych – w latach 1902 i 1903 – rozpoczęto budowę kompleksowego systemu zabezpieczającego Wrocław przed powodzią. Zakończono go w roku 1923. System składał

się z polderów Oławki i Blizanowice – Trestno, powodziowego kanału miejskiego oraz kanału ulgi przewiałem do Widawy. W górnym biegu Odry, przed Wrocławiem zbudowano 11 polderów. System ten pozwalał na przejście fali o maksymalnym przepływie 2300 m³/s. Ponad 90-letni okres eksploatacji systemu zmniejszył jego przepustowość do ok. 2100 m³/s.

Powstały wówczas system wałów ochrony przeciwpowodziowej do powodzi w roku 1997 był już zniszczony zębem czasu, a także w wielu przypadkach ludzką bezmyślnością i nie był w stanie zabezpieczyć Wrocławia ani Księża Małego przed wysoką i ogromną objętościowo falą powodziową. Jednym z elementów tego systemu była Grobla Oławska i Grobla Siechnicko-Księska, połączone w misterną sieć wcześniejszych obwałowań pozostałych osad i osiedli obecnej Ziemi Księskiej.

Wały te były w przeszłości istotnym elementem chroniącym nie tylko Księże Małe i okoliczne osady, ale i Wrocław. Jeszcze przed rokiem 1945 odbywały się regularne ich przeglądy. Przykładem może być informacja zaczerpnięta z ówczesnej prasy lokalnej: *Brockauer Anzeiger* (13 V 1905) donosił, że w ramach Siechnicko-Księskiego Związku Wałowego (Tschechnitz-Tschanscher Deichverband) w dniu 12 maja odbył się wiosenny przegląd wału. Rozpoczął się o godzinie 10. przy moście na szosie w Księżu Małym (chodzi o most drogowy nad rzeką Brochówką). Po przeglądzie w domu kierownika wału (Deichrichter) Lewalda w Solnikach (Klein Sägewitz) odbyło się posiedzenie urzędu wałowego.

Wiara w skuteczność tego obwałowania trwała nadal. W przeddzień pamiętnego dnia 12 lipca 1997 r. z księskiej estakady – mostu łączącego Księże Wielkie z Mokrym Dworem niewielka grupa mieszkańców monitorująca stan wałów nerwowo wskazywała na płaski obszar łąki, gdzie pojawiły się, niczym tryby maszyny, wypływy wzburzonej wody. W dali słyszał było głosy ludzi wołających, że Mokry Dwór został zalany. W sobotę 12 lipca 1997 fala we Wrocławiu osiągnęła kulminację 724 cm (wodowskaz Trestno); było to maksimum absolutne (Dubicki, 1999). W tym dniu wiele miejsc i obiektów osiedla zniknęło pod 2,5-metrową warstwą wody. Przez radio nadawano ciągle komunikaty, nie zawsze prawdziwe: „woda zbliża się do Wrocławia ...woda spuszczone z zbiorników w Czechach, pierwsza fala, druga fala na Odrze dociera do miasta” itp. Podwrocławskie miejscowości: Kotowice, Siechnice, a także osiedla Wrocławia – Księże Małe i Księże Wielkie to obszary, które w pierwszej kolejności przyjęły uderzenie fali powodziowej. One też poniosły największe straty. Przybór wody był gwałtowny. Naoczni świadkowie, zabezpieczający wał i służę polderu Oławki z terenami wodonośnymi i wrocławskimi wodociągami, w ostatniej chwili dostrzegli za plecami ok. dwumetrowej wysokości wał wody. Cudem uszli z życiem. Czoło fali przemieszczało się z ogromną prędkością, przy szerokości zalewu wody w dolinie Odry od 14 do 20 km. W wielu miejscowościach wały powodziowe zostały przerwane, wiele kilometrów kwadratowych terenu zostało zatopionych. Podobny los spotkał także Groblę Oławską i Groblę Siechnicko-Księską.

Przez radio nadawano ostrzeżenia dla Wrocławia. Siły, środki i uwaga służb przeciwpowodziowych były skupione na Biskupinie, ogrodzie zoologicznym i Rynku. Wreszcie nadeszło spóźnione ostrzeżenie dla Księża Małego, spóźnione, bo już wcześniej woda przyszła ulicą Opolską, wylotową szosą z miasta na Oławę, od strony Odry. Po godzinie jedenastej, 12 lipca do mieszkańców zaczęło docierać, że system lokalnych obwałowań nie ochroni osiedla. Woda wdarła się na – uznane rok wcześniej za zabytek – osiedle bloków mieszkalnych z lat 1928-1930. Ulice powoli pustoszały, ludzie pośpiesznie wykonywali dziwne, czasem nedorzeczne czynności. Na przykład wnoszono na II piętro budynku worki z piaskiem i barykadowano nimi drzwi do mieszkania, zabijano deskami na krzyż wejście do bram. Pod drzwiami domów ustawiano kajaki. W jednym z punktów usługowych pracownicy ułożyli worki z piaskiem – ...we wnętrzu obiektu. Stopniowo następował coraz to większy bezruch i pełna oczekiwania przejmująca cisza.

Z punktu obserwacyjnego na dachu w centralnej części osiedla nagle dało się słyszeć szum wody. Tuż po godzinie trzynastej woda wdarła się na osiedle, płynęła ulicami dość szybko, podnosiła się. Wypełniała przestrzeń między długimi, szarymi blokami, niczym między pudełkami z tektury. Dopiero w niedzielę pojawiły się dwa pontony służb ratowniczych, które w panującej tu całkowitej ciszy nadawały komunikat o możliwości ewakuacji. Zdecydowało się na to wówczas tylko kilka osób. Podawano mylne komunikaty, że „nadejdzie fala, nawet 11-metrowa, podobnie nagle, jak w Nysie”. Powoli zaczynał funkcjonować ruch pojazdów pływających – pontony, łodzie, kajaki. Z szosy biegnącej do centrum Wrocławia widać było zalane na wysokość blisko trzech metrów zabytkowy kościół p.w. Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych, budynki plebanii oraz okoliczną zabudowę mieszkalną w rejonie Księża Wielkiego. Zalane były sklepy i pawilony handlowe. Widać było zniszczenia dokonane przez nurt wody, ale również przez szabrowników. Ulica Opolska spełniała rolę przelewu stałego. Woda z dużą prędkością przelewała się z jednej strony na drugą.

Skutki powodzi na Księżu Małym były widoczne przez lata, a niektóre widać do dziś. To nie tylko zniszczone i systematycznie wyburzane budynki mieszkalne z najstarszej, jeszcze XIX-wiecznej zabudowy Księża, ale także uszkodzone nawierzchnie dróg, przetrzebiona zieleń osiedlowa i ...księskie wały przeciwpowodziowe. To także góry śmieci popowodziowych wyciągniętych z piwnic. „Wielka woda” pokazała, jak katastrofalne mogą być skutki lat zaniedbań i bez troskiego traktowania sprawy zabezpieczenia tej części Wrocławia przed zagrożeniem powodziowym.

Blżej współczesności. Po ustąpieniu wód zalewowych przystąpiono do usuwania skutków powodzi. W pierwszej kolejności, niestety bez należytej staranności, naprawiono wyrwy w obu groblach (Oławskiej i Siechnicko-Księskiej). Wkrótce Groblę Oławską wypisano z rejestru wałów przeciwpowodziowych, pomimo że dotychczas stanowiła ona integralną część blisko stuletniego systemu obwałowań

osiedla Księżę Wielkie i Księżę Małe. Usunięto inne zniszczenia – przebudowano przepusty itp. Były to jednak wyrwykowe działania lokalne, bez większego znaczenia w całym systemie obrony przeciwpowodziowej osiedla i Wrocławia.

Zagrożenie powodziowe osiedli Księżę Małe i Księżę Wielkie od strony wspomnianej już Grobli Siechnicko-Księskiej nadeszło ponownie podczas majowej powodzi w roku 2010. Nastąpiła powtórka scenariusza z lipca 1997 – ogromna ofiarność mieszkańców, tony przywiezionego piasku, niezliczona liczba worków, nocne dyżury i wreszcie – jak przed wiekami bicie w dzwon miejscowego kościoła na alarm i znak, że wał został przerwany. Ponieważ na tym terenie bezpośrednio zagrożonych powodzią jest 265 tys. mieszkańców Wrocławia i okolicznych miejscowości, potrzebne są inne kompleksowe działania osłonowe, organizacyjne i logistyczne.

Wrocław był przygotowany do przyjęcia i przepuszczenia fali powodziowej jedynie o przepływie 2 300 m³/s. Przepływ fali z 12 lipca 1997 wyniósł 3 640 m³/s. Woda wpłynęła do miasta ulicą Opolska na Księżu Małym i dalej Krakowską, Traugutta, Kościuszki, Podwalem, Piłsudskiego, Braniborską, Legnicką. Wdzierająca się woda popłynęła zgodnie z zasadą, że „rzeka ma dłuższą pamięć niż człowiek” – popłynęła tam, gdzie były tzw. ciągi erozyjne, wróciła do swego pradawnego koryta lub obniżenia związanego z jej pradoliną (*Minutowy ...*, 2012). Po powodzi roku 1997 osłona hydrologiczno-meteorologiczna kraju wymagała modernizacji. Na realizację tego projektu rząd RP przeznaczył 54,5 mln USD z Kredytu Banku Światowego i 12,5 mln USD z budżetu Państwa. Program modernizacji był ze szczególną intensywnością realizowany w latach 2000-2005 i jest kontynuowany (*Minutowy ...*, 2012).

Tworzenie zabudowy hydrotechnicznej dorzecza Odry zostało zapoczątkowane wraz z początkiem XIX wieku. Gwałtowne powodzie w latach 1897, 1902 i 1903 spowodowały, że przez kolejne kilkanaście lat zaprojektowano i wykonano kilka zbiorników wielofunkcyjnych oraz suchych. Powstała również koncepcja budowy zbiorników zasilających Odrę dla celów żeglugowych (Piskorz, 1981). Niestety ten system ochrony przeciwpowodziowej, obejmujący obwałowania rzek, system polderów, system zbiorników retencyjnych i suchych powodziowych, okazał się niewystarczający w roku 1997. Doświadczenia powodzi 1997 wykazały, że dotychczasowy system ochrony wymaga znaczącej modernizacji i przebudowy. We Wrocławiu i okolicznych miejscowościach zagrożonych jest ok. 650 tys. mieszkańców. Na bazie Programu dla Odry 2006, który został przyjęty przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w maju 2000 r. w celu zbudowania systemu zintegrowanej gospodarki wodnej, uwzględniającej podstawowe potrzeby zabezpieczenia przeciwpowodziowego, jakości wody, planowania przestrzennego, ochrony środowiska, leśnictwa oraz ogólnego rozwoju ekonomicznego regionu i transportu wodnego, powstał kompleksowy program pod nazwą „Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego”. W programie przyjęto do realizacji dwa istotne zadania inwestycyjne:

– przebudowa systemu ochrony przeciwpowodziowej miasta Wrocławia (etap I) oraz kanału ulgi Odra – Widawa (etap II) – projekt realizowany przez Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu,

– przebudowa koryta Odry i jej kanałów w obrębie Wrocławia – projekt realizowany przez RZGW we Wrocławiu.

Trzecie zadanie inwestycyjne, bardzo ważne w systemie ochrony powodziowej w dorzeczu Odry, realizowane przez RZGW Gliwice, to suchy zbiornik Racibórz Dolny. Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych realizuje 55 zadań, z których 18 znajduje się w dolinie Odry i 37 w rejonie objętym działaniami związanymi z przebudową kanału ulgi Odra – Widawa. Całkowita długość wałów modernizowanych i odcinków nowo budowanych określono na ok. 100 km. Modernizacją objęto wały odrzańskie, polderowe i okrężne. Zmodernizowane wały przeciwpowodziowe mają jednolitą niweletę, a korona jest wzmocniona odpowiednim materiałem, przystosowanym do jazdy rowerowej. Osiem modernizowanych odcinków znajduje się powyżej Wrocławia, a 11 jest zlokalizowanych częściowo w mieście i poniżej. W pierwszej kolejności zmodernizowano i przebudowano wały powyżej Wrocławia. Są to:

– Kotowice – Siechnice, którego zadaniem jest ochrona Kotowic, Siechnic i Zakrzowa,

– Radwanice – wał polderowy na odcinku drogi ulica Opolska – Siechnice, zabezpiecza on polder Oławki, chroni przed wodami powodziowymi osiedla Księża Małe i Księża Wielkie, Świątniki, Radwanice i Siechnice oraz Bierdzany we Wrocławiu,

– Siechnice – przebudowanie wału chroniącego miejscowość Siechnice,

– Opatowice – wał pierścieniowy chroniący osiedle Opatowice,

– Nowy Dom – wał okrężny osiedla Nowy Dom na polderze Oławki,

– Blizanowice – Trestno – modernizacja wału polderowego.

Modernizacja i przebudowa innych wałów powyżej i poniżej Wrocławia będzie zakończona w roku 2014.

Zadanie inwestycyjne budowa kanału Odra – Widawa obejmuje 37 zadań, w tym jaz kłapowy od strony Odry. Przebudowa obecnego kanału ulgi na wodę 300 m³/s pociągnie za sobą przebudowę 4 mostów drogowych i 3 kolejowych. Wybudowanych będzie kilkanaście kilometrów nowych wałów. Kanał będzie szerszy i głębszy. Zakończenie tego zadania inwestycyjnego przewidywane jest na rok 2016.

Projekt jest strategicznym przedsięwzięciem w celu poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego dla ok. 650 tys. mieszkańców. Należy dodać, że w zasięgu bezpośredniego zagrożenia znajduje się 265 tys. ludzi i 1500 przedsiębiorstw. Równolegle z modernizacją, przebudową i budową wałów przeciwpowodziowych prowadzono oczyszczanie międzywała z krzewów i drzew oraz usuwano inne przeszkody utrudniające odpływ wielkiej wody. W niektórych przypadkach

poszerzono międzywale, odsuwając wały od rzeki. Kolejnym bardzo ważnym zadaniem inwestycyjnym jest przebudowa koryta Odry i jej kanałów w obrębie Wrocławia. Zadanie to jest realizowane przez regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Celem tego zadania jest zwiększenie przepustowości całego systemu kanałów i samej Odry. W wielu miejscach Odra i jej kanały są poszerzane i pogłębiane, modernizowane są nabrzeża i skarpy. Jednym z bardzo ważnych zadań jest zwiększenie przepustowości na całej długości kanału powodziowego wraz z międzywalem oraz Mostów Chrobrego i Jagiellońskich.

Z szerokim rozmachem są wykonywane prace na całej długości Odry. Chodzi o zwiększenie przepustowości koryta Starej Odry oraz mostów drogowych – Warszawskiego, Trzebnickiego i Osobowickiego oraz kolejowych – Warszawskiego i Poznańskiego. Przebudowywane są urządzenia hydrotechniczne. O jedno przęsło poszerzono jaz Różanka oraz zmodernizowano śluzę. Przystosowano stopień Rędzin do przepuszczenia wielkich wód. Kanał Miejski jest kolejną modernizowaną i przebudowywaną arterią wodnego węzła Wrocławia. Prace wykonywane są na całej jego długości, w ich zakres wchodzi bulwary i przystanie. Z usprawnieniem odpływu wielkich wód są związane prace nad przebudową koryta Odry od Mostu Poznańskiego do ujścia Widawy. Dokonana przebudowa Odry i jej kanałów pozwoli na zwiększenie przepustowości o ok. 33 % (*Modernizacja ...*, 2014).

Patrząc z perspektywy 17 lat od powodzi w 1997 r., zadajemy sobie pytanie: czy Wrocław jest przygotowany na podobną falę? Odpowiedź nasuwa się jedna: przy obecnym stanie budowy zbiornika Racibórz oraz nie w pełni sprawnym zbiorniku Nysa na Nysie Kłodzkiej, wystąpienie powodzi rozmiarów z 1997 r. przyniesie skutek podobny do ... tej właśnie z roku 1997 (<http://wroclaw.naszemasto.pl>). Jeśli natomiast projekt Wrocławskiego Węzła Wodnego umożliwiającego przejście fali o maksymalnym przepływie $3\,100\text{ m}^3/\text{s}$ będzie zrealizowany przed nadejściem zagrożenia równego temu z roku 1997, Wrocław i okoliczne miejscowości zyskają odpowiednie zabezpieczenie. Warunkiem jest zakończenie budowy zbiornika Racibórz Dolny oraz umiejętne i sprawne sterowanie falą powodziową Odry za pomocą całego systemu zbiorników retencyjnych. Cała inwestycja zakończy się w 2016 r. (<http://wroclaw.naszemasto.pl>). Prace finansowane są ze środków Funduszy Spójności (Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko), Kredytu Banku Rozwoju Rady Europy, Budżetu Państwa i pożyczki Banku Światowego. Zakończenie modernizacji Wrocławskiego Węzła Wodnego będzie wielkim sukcesem – projektantów, inwestorów i wykonawców.

Materiały wpłynęły do redakcji 10 XI 2014.

Fot. 1. Z lewej widoczne osiedle Księża Małe oraz zabudowa ul. Opolskiej w kierunku Radwanic i Siechnic, tj. ulicy, którą 12 lipca 1997 wdarła się woda do Wrocławia. Stan wg raportu WKP we Wrocławiu z 13 lipca 1997 r. (Źródło: Dubicki, 1999)

Fot. 2. Mapa obrazująca zasięg zalewu miasta w trakcie powodzi roku 1997. (Źródło: Dubicki, 1999)

Fot. 3. Im dalej tym głębiej, czyli osiedle Książę Małe widziane od skrzyżowania ulic Opolskiej i Katowickiej w kilka dni po zalaniu, lipiec 1997 (Fot. A. Czmuchowski)

Fot. 4. Okienka na parterze bloku przy ul. Katowickiej były wskaźnikiem poziomu wody przez blisko dwa tygodnie. Książę Małe, 13 VII 1997 (Fot. A. Czmuchowski)

Fot. 5. Typowa scenka z życia zalanego Księża Małego – życie toczyło się praktycznie na ...dachach. Księże Małe, lipiec 1997. Fot. Adam Czmuchowski

Fot. 6. Rejon ul. Katowickiej i ul. Gliwickiej w kierunku Brochowa – blisko 3 metry wody. Na pierwszym planie ocalałe samochody ustawione na sztucznym nasypie, w tle dachy garaży. Księże Małe, 13 VII 1997 (Fot. A. Czmuchowski)

Fot. 7. Skrzyżowanie ulic Opolskiej i Świątnickiej – widok w kierunku kościoła. Najwyżej położony punkt na zamieszkanym terenie Księża Małego, na co dzień jedyna przeprawa do miasta Wrocławia, lipiec 1997 (Fot. A. Czmuchowski)

Fot. 8. Nocna akcja ratowania przeciekającego odcinka Grobli Siechnicko-Księskiej w rejonie ul. Starodworskiej. Księże Wielkie, 22 maja 2010 (Fot. A. Czmuchowski)

Fot. 9. Granica miasta Wrocławia na odcinku drogi z Księża Wielkiego do Mokrego Dworu niespełna 13 lat po powodzi tysiąclecia, 22 maja 2010 (Fot. A. Czmuchowski)

Literatura

- Czmuchowski A., 2012, *Księżę Małe na falach wielkiej wody....* [w:] *15 lat po powodzi na Dolnym Śląsku*, monografia pod red. J. Soboty, Wydział Inżynierii, Kształtowania Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Wrocław.
- Dubicki A. (red.), 1999, *Dorzecze Odry. Monografia powodzi. Lipiec 1997*, IMGW, Warszawa.
- Minutowy przebieg powodzi – stany i opady*, 2012, [w:] *15 lat po powodzi na Dolnym Śląsku*, monografia pod red. J. Soboty, Wydział Inżynierii Kształtowania Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Wrocław.

- Modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego – inwestycja poprawiająca bezpieczeństwo mieszkańców Wrocławia i okolic*, 2014, [w:] *Gospodarka Wodna*, 6.
- Piskorz L., *Zbiorniki wodne w dorzeczu Odry*, 1981, *Gospodarka Wodna*, 9-10.
- Rzewuska E., *Zabudowa hydrotechniczna dorzecza rzeki Odry*, 1992, [w:] *Środowisko przyrodnicze województwa wrocławskiego. Informator '92*, biuletyn pod red. E. Rzewuskiej.
- <http://wroclaw.naszemiasto.pl/artukul/1366043,nowe-waly-uchronia-wroclaw-przed-powodzią,id,t.html>, 17.V.2013.

Streszczenie

W artykule przedstawione zostały okoliczności zalania wrocławskiego osiedla Księża Małe, które jako pierwsze ucierpiało w granicach miasta w trakcie pamiętnej powodzi roku 1997. Opisano przebieg następujących po sobie zdarzeń oraz postawy mieszkańców w obliczu zagrożenia wielką wodą. Przedstawiono także próbę oceny stanu infrastruktury wałów przeciwpowodziowych oraz tego, co zrobiono w kolejnych latach, aby uniknąć powtórzenia klęski z roku 1997. Nawiązano też do majowej powodzi w roku 2010, kiedy na zdecydowanie mniejszą skalę pojawiły problemy znane mieszkańcom zagrożonych terenów.

W artykule można znaleźć analizę złożonej sytuacji tamtych wydarzeń, które nie do końca potrafiły zmienić sposób myślenia i działania zarówno władz miasta Wrocławia, jak mieszkańców podwrocławskich osiedli, zwłaszcza w kontekście ekonomicznych i społecznych następstw kataklizmu, którego doświadczył Wrocław w czasie wielkiej wody w 1997, to jest w okresie tzw. Powodzi Tysiąclecia.

Słowa kluczowe: powódź w 1997 r., Odra, Wrocław, Księża Małe, system wałów, skutki powodzi

Summary

In the article there have been presented circumstances of flooding in Wrocław, Ksieze Male district which, as the first, suffered during the memorable flood in 1997. In the article are described sequence of events and residents' behaviour in the face of "high water" risk. It includes a trial of flood embankments infrastructure state evaluation and presents actions taken to avoid such a disaster as in 1997. The article regards to May flood in 2010 when problems, known by residents of risked areas, appeared on decidedly lower scale.

In the article one can find an analysis of a complex situation of those events that are not fully able to change the way of thinking and acting of Wrocław authorities, as well as residents near Wrocław settlements, especially in the context of economic and societal consequences of the disaster, which has experienced Wrocław during the flood in 1997, so called Millennium Flood.

Key words: The Flood in 1997, Odra, Wrocław, Ksieze Male, embankments system, flood consequences

Adam Czmuchowski
adam.czmuchowski@ue.wroc.pl
Katedra Historii Gospodarczej
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu